

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት
ሰበር ሰሚችሎት

የሰ/መ/ቁጥር 219862

ግንቦት 26 ቀን 2014ዓ/ም

ዳኞች፡- እትመት አሰፋ

ፀሐይ መንክር

ኑረዲን ክድር

መላኩ ካሣዬ

እስቲበል አንዱዓለም

አመልካች፡- ተደላ ክፍሌ አሻ ፡- አልቀረቡም

ተጠሪ፡- ከኦሮሚያ ጠቅላይ ዐ/ሕግ ዳኝ አማረ ቀርበዋል

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍርድ

የሰበር አቤቱታው የቀረበው የኦሮሚያ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 391980 ጥር 4ቀን 2014ዓ/ም በዋለው ችሎት አመልካች ያቀረበውን የሰበር አቤቱታ የስር ፍርድ ቤት ውሣኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት አይደለም ሲል መዘጋቱ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት አይደለም ተብሎ እንዲታረም አመልካች በመጠየቁ ስለጠየቀ ነው፡፡

ጉዳዩ በሰው አካል ላይ ከባድ ጉዳት ማድረስ ወንጀልን በሚመለከት የቀረበ ክርክር ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው በኦሮሚያ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት አርሲ ዞን የዲገሉና ጢጆ ወረዳ ፍርድ ቤት ነው፡፡ የአሁን ተጠሪ ሐምሌ 6ቀን 2011ዓ/ም በተፃፈ ክስ የአሁን አመልካችን አንደኛ ተከሣሽ በማድረግ እንዲሁም አቶ ደጀኔ ከበደን ሁለተኛ ተከሣሽ በማድረግ ወንጀል ሕግ አንቀጽ 32(1)(ሀ) እና 555(ለ) የሚደነግገውን በመተላለፍ በጋራ ሆነው በሰው አካል ላይ ጉዳት ለማድረስ አስበው ሚያዝ 19ቀን 2013ዓ/ም ከምሽቱ 2:00 አረቢ ቀበሌ ልዩ ቦታው ቱሉ ገሬ ከሚባለው ስፍራ የግል ተበዳይ ሐብታሙ ሙላቱን አመልካች በከበራ የግራ ጭንቅላቱ

ላይ መቶ በመፈንክት ጥድ ላይ ሲጥለው የቀኝ ዓይኑ አካባቢ አጥንት ወደ ውስጥ በመስበር ጉዳት መድረሱን ሁለተኛው ተከሣሽ በበኩሉ በወደቀበት በዱላ ቀኝ ትክሻውን በመምታት ከበድ የአካል ጉዳት መድረስ ወንጀል ፈጽሟል የሚል ክስ አቅርቦዋል።

አመልካች ክዶ የተከሣሽነት ቃል መስጠቱን ተከትሎ የተጠሪ ምስክሮችና በተበዳይ ላይ ደረሰ የተባለውን ጉዳት የሚያረጋግጥ የሕክምና ማስረጃ እንዲሁም ማስረጃው ከተደመጠ በኋላ በግል ተበዳይ ላይ የደረሰው የአካል ጉዳት ምን ደረጃ ላይ እንዳለ ተመርምሮ እንዲቀርብ የሰጠውን ትዕዛዝ ተከትሎ የቀረበው የምርምራ ውጤት በመመዘን በግል ተበዳይ ላይ የደረሰው ጉዳት የዳነ መሆኑ እና ቋሚ ጉዳት አለመሆኑ ተረጋግጧል በሚል አመልካቹ ተከሣሽነትን የወንጀል ሕግ አንቀጽ 555(ለ) ወደ 556(2) በመቀየር እንዲከላከል አዟል። አመልካች ሶስት መከላከያ ምስክሮች አቅርቧል። የስር ፍርድ ቤት የግራ ቀኙን ማስረጃ ከመረመረ በኋላ አመልካችንና ሁለተኛ ተከሣሽ የነበረው የተጠሪን ክስና ማስረጃ አላስተባበሉም ሲል በወንጀል ሕግ አንቀጽ 556(2) ጥፋተኛ ብሎ ሁለቱም እያንዳንዳቸው በስድስት ወር ቀላል እስራት እንዲቀጣ ወስኖበታል።

በዚህ ውሣኔ ቅር የተሰኘው ተጠሪ የይግባኝ አቤቱታውን ለአርሲ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርቦ የግራ ቀኝ ክርክሩ ከተመረመረ በኋላ የስር ፍርድ ቤት በግል ተበዳይ ላይ የደረሰው የአጥንት ስብራት ድኗል በሚል አንቀጽን መቀየሩ ተገቢ አይደለም ምክንያቱም ጉዳቱ ሊመዘን የሚገባው ጉዳቱ በደረሰበት ጊዜ እንጅ ከጉዳጡ በኋላ የሚመጣውን ውጤት መሰረት አድርጎ ሊሆን አይገባም ሲል ውሣኔውን አሻሽሎ አመልካችን በወንጀል ሕግ አንቀጽ 555(ለ) ስር ጥፋተኛ ብሎ በሁለት ዓመት ከዘጠኝ ወር እስራት እንዲቀጣ ወስኗል።

በዚህ ውሣኔ ቅር የተሰኘው አመልካች የይግባኝ እና የሰበር አቤቱታውን በየደረጃው ለሚገኙት የክልሉ ፍርድ ቤቶች ያቀረበ ቢሆንም ስላልተለወጠ የያዘነውን የሰበር አቤቱታ አቅርቧል። አመልካች ጥር 16ቀን 2014/ም በተፃፈ የሰበር አቤቱታው አንድ ሰው በሌላ ሰው አካል ላይ ጉዳት አድርጏል በሚል ከወንጀል ሕግ አንቀጽ 555፣556 እና 560 መካከል በየትኛው እንደሚከሰስ የሚወሰነው የጉዳቱን መጠን መሰረት አድርጎ እንደሆነ በመደንገጉ የወረዳው ፍርድ ቤት ይህን ታሳቢ በማድረግ አንቀጽን ከ555 ወደ 556 መቀየሩ ተገቢ ሆኖ ሃላ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ተገቢ ባልሆነ ምክንያት መሻሩ፣ አንቀጽ መቀየሩ ተገቢ ነው ቢባል እንኳ በግል ተበዳይ ላይ የደረሰው የአጥንት መሰበር በአመልካች ድርጊት ሃይሆን ሲወድቅ በመታው እንጨት ምክንያት ስለመሆኑ በስር ፍርድ ቤት ተረጋጠበት በወንጀል ሕግ አንቀጽ 555(ለ) ጥፋተኛ ተብሎ በዚሁ መሰረት ቅጣት መወሰኑ መሰረታዊ የሕግ ስህተት ነው ተብሎ እንዲታረምለት ጠይቋል።

የአመልካች የሰበር አቤቱታ ተመርምሮ በስር የአርሲ ዞን የዲገሉኛ ጦጃ ወረዳ ፍርድ ቤት የግል ተበዳይ ላይ የደረሰው የአጥንት ስብራት የዳነ መሆኑ ተረጋግጧል በሚል ዐ/ህግን ክስ ድንጋጌ ወደ 556(2) ቀይሮ የጥፋተኝነት ውሣኔ ከሰጠ በኋላ ጉዳዩን በይግባኝ የያዘው የፍርድ ቤት ወደ 555(ለ) በመመለስ ጥፋተኛ በሚል የወሰነበትን አግባብ ከወንጀል ሕግ አንቀጽ 555 እና ከሰበር መዝገብ ቁጥር 156221 ከተሰጠው ትርጉም እንዲመረመር ለዚህ ችሎት ቀርቧል።

ተጠሪ በበኩሉ ግንቦት 26ቀን 2014ዓ/ም በተፃፈ መልሱ በጥቅሉ ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤቱ አንቀፁን ወደ 555 ቀይሮ አመልካችን ጥፋተኛ ብሎ ቅጣት መወሰኑ ተገቢ ነው የሚልበትን ምክንያት በመዘርዘር እንዲፀናለት ተከራክሯል። አመልካች የሰበር አቤቱታውን የሚያጠናክር የመልስ መልስ አቅርቦ የግራ ቀኝ ክርክር ተጠናቋል።

ከፍ ሲል በአጭሩ የተመለከተነው የጉዳዩን አመጣጥና የግራ ቀኝ ክርክር ሲሆን ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤቱ

አመልካች በሰበር ፍርድ ቤት ጥፋተኛ የተባለበትን ድንጋጌ ከ556 ወደ 555 በመቀየር ቅጣት መወሰኑ የተፈፀመ መሰረታዊ የሕግ ስህተት መኖር አለመኖሩን በሚመለከት ውሣኔ ለመስጠት የይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤቱን ውሣኔ ከግራ ቀኝ ክርክር እና ጉዳዩ አግባብነት ካላቸው የሕግ ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ ተመርምሯል።

እንደተመረመረው ከይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤቱ ጀምሮ በየደረጃው በሚገኙት የክልሉ ፍርድ ቤቶችና በዚህ ችሎት ጭምር አከራካሪ የሆነው ጉዳይ በግል ተበዳይ የቅንድብ የአጥንት ስብራት በመዳኑ አመልካች ጥፋተኛ መባል የሚገባው በወንጀል ሕግ አንቀጽ 555 ነው ወይስ 556 የሚለው ጉዳይ ነው።

በመሰረቱ በአንድ የወንጀል ድርጊት የደረሰው የአካል ጉዳት ከባድ ነው ወይስ ቀላል ነው ለሚለው አከራካሪ ነጥብ መልስ የሚሰጠው የወንጀል ሕግ አንቀጽ 555 ድንጋጌ ነው። በአንድ የወንጀል ድርጊት ምክንያት በሰዎች አካል ላይ ጉዳት ከደረሰና በደረሰው ጉዳት ምክንያት የተጎደውን ሕይወት የሚያሰጋ ከሆነ ወይም ጉዳቱ በሰውነቱም ሆነ በአእምሮው ላይ ለዘወትር ጠንቅ የሚያተርፍ ከሆነ ወይም ከአካሉ ወይም አስፈላጊ ከሆኑ ብለቶች መካከል አንዱ ወይም ከዚያ በላይ ሲጎድል፣ በጉዳቱ ምክንያት አስፈላጊው ብልት አገልግሎት እንዳሰጥ ሲሆን ወይም በሚያስቅቅና ጉልህ ሆኖ በሚታይ ሁኔታ የተጎደው መልክ ሲበላሽ፣ ወይም በማናቸውም ሌላ መንገድ ሌላ ከባድ የሆነ ጉዳትን ወይም በሽታን የሚያስከትል ጉዳት ሲደርሰበት እንደሆነ የወንጀል ሕግ አንቀጽ 555 ይደነግጋል።

በቀረበልን ጉዳይ የግል ተበዳይ በአመልካች ድብደባ የተፈፀመበት መሆኑና በአመልካችና በሁለተኛ ተከላሽ ድብደባ ምክንያት የግል ተበዳይ እንጨት ላይ በመውደቁ የቅንድብ አጥንት ተሰብሮ የነበረ መሆኑም በበቂ ማስረጃ ተረጋግጦ በመከላከያ ማስረጃ ያልተስተባበለ ፍሬ ነገር ነው። በሌላ በኩል በግል ተበዳይ ላይ የደረሰው የቅንድብ አጥንት ስብራት ከጊዜ በኋላ መዳኑ በሕክምና ማስረጃ የተረጋገጠ ነው። በመሆኑም ቀደም አንድ ሰው በሌላ ሰው አካል ላይ በፈፀመው የድብደባ ድርጊት የአጥንት ስብራት መድረሱ ቢረጋገጥና ቆይቶ ስብራቱ መዳኑ ቢረጋገጥ ጉዳዩ የደረሰው ሰው ጥፋተኛ ሊባል የሚገባው ቀላል የአካል ጉዳት ማድረስ ወንጀል ነው ወይስ በከባድ የሚለው ጉዳይ መልስ ማግኘት ይኖርበታል። ከዚህ ነጥብ ጋር በተያያዘ ይኸው ችሎት አንድ ያካል ጉዳት ከባድ የአካል ጉዳት ነው የሚባለው የደረሰው ጉዳት ሊድን ወይም ሊጠገን የማይችል መሆኑ በተረጋገጠ ጊዜ ስለመሆኑ በመዝገብ ቁጥር 156521 ትርጉም ሰጥቶበታል።

በዚህ መሰረት በግል ተባብሮ የደረሰው ስብራት መልሶ የዳነ መሆኑ በሕክምና ማስረጃ ተረጋግጧል። ይሕ ስብራት በተጎደው ላይ ዘላለማዊ የሆነ ጠንቅ የሚያተርፍ ስለመሆኑ ወይም የተሰበረው የአካል ክፍል አገልግሎት እንዳይሰጥ ስለማድረግ ወይም የተሰበረውን የአካል ክፍል በሚያስቅቅና ጉልሕ ሆኖ በሚታይ መልኩ መልኩን ያበላሽ ስለመሆኑ ክርክር አልቀረበም በማስረጃም አልተረጋገጠም።

በመሆኑም አንድ ሰው በፈፀመው በአካል ላይ ጉዳት ወንጀል የተጎደው አጥንት መሰበሩ የተረጋገጠ ቢሆንም ስብራቱ መዳኑ በባለሙያ ከተረጋገጠና በስብራቱ ምክንያት ጉዳቱ በደረሰበት ሰው በሰውነቱም ሆነ በአእምሮው ላይ ለዘወትር ጠንቅ የሚያተርፍ ስለመሆኑ ወይም ከአካሉ ወይም አስፈላጊ ከሆኑ ብሶቶች መካከል አንዱ ወይም ከዚያ በላይ መጉደሉ፤ በጉዳቱ ምክንያት አስፈላጊው ብልት አገልግሎት አለመስጠቱ ወይም በሚያስቅቅና ጉልህ ሆኖ በሚታይ ሁኔታ የተጎደው መልክ መበላሸቱ፤ ወይም በማናቸውም ሌላ መንገድ ሌላ ከባድ የሆነ ጉዳትን ወይም በሽታን የሚያስከትል መሆኑ ክልተረጋገጠ በስተቀር የወንጀል ሕግ አንቀጽ 555 ተላልፎ ከባድ የአካል ጉዳት ፈፅሟል ተብሎ ሊቀጣ አይገባም። ስለዚህ የአመልካች ድርጊት የሚሸፈነው የስር ፍርድ ቤቱ እንደወሰነው በወንጀል ሕግ አንቀጽ 556(2) ድንጋጌ ስር እንጂ በወንጀል ህግ አንቀጽ 555(ለ) ስላልሆነ ተከታዩን ወስነናል።

ውሣኔ

- 1) የአሮሚያ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት እና ይግባኝ ሰሚ ችሎቱ እንደቅደም ተከተላቸው በመዘገብ ቁጥር 391980 ጥር 4ቀን 2014 ዓ/ም በመዘገብ ቁጥር 384767 ታሕሳስ 6ቀን 2014ዓ/ም የሰጧቸው ትዕዛዞች፤ የአርሲ ሆን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዘገብ ቁጥር 98 829 ሕዳር 17ቀን 2014ዓ/ም የሰጠው ውሳኔ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁጥር 195(2)(ለ)(2) መሰረት ተሸሯል።
- 2) በአርሲ ሆን የዲገሉና ጦጆ ወረዳ ፍርድ ቤት በመዘገብ ቁጥር 40897 ጥቅምት 9ቀን 2014ዓ/ም የሰጠው የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁጥር 195(2)(ለ)(2) መሰረት ፀንቷል።

ትዕዛዝ

- 1) በዚህ ውሣኔ መሰረት በስር ወረዳ ፍርድ ቤት አመልካች እንዲቀጣ ከተወሰነው የእስራት ቅጣት ያልተፈፀመ ካለ የስር ወረዳ ፍርድ ቤቱ ተከታትሎ እንዲያስፈፅም ታዟል፤ የውሣኔው ቅጅ ይላክለት።
- 2) መዘገቡ እልባት ያገኘ በመሆኑ ተዘግቷል ወደ መዘገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሠ/ኃ